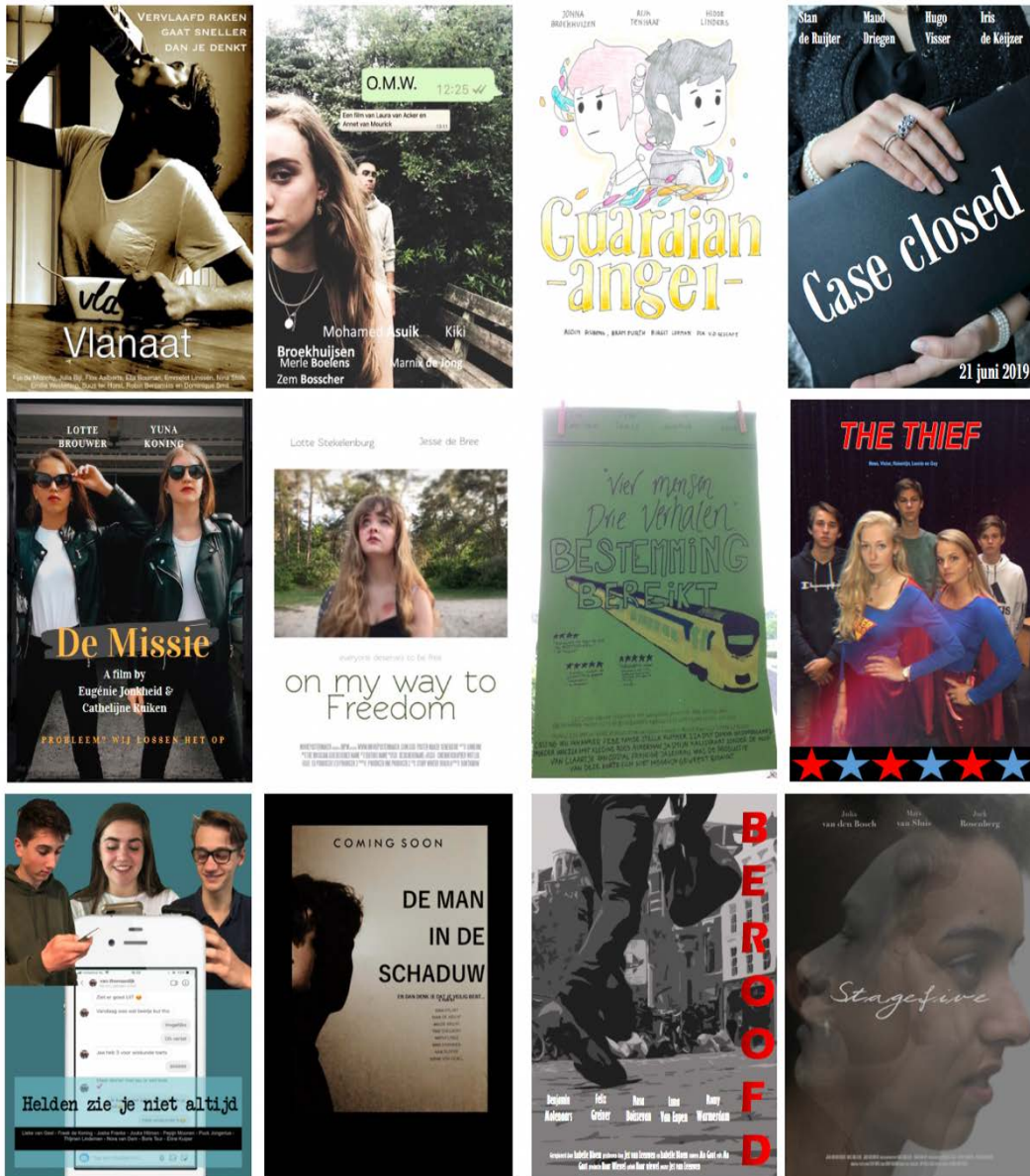

Cultuurplan VO 2020-2024

Werkplaats Kindergemeenschap te Bilthoven

Poster CKV filmfestival klas 4

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Waarom?.....	4
1.1 Missie en visie algemeen.....	4
1.2 Kunst- en cultuureducatie	4
1.3 Cultuurprofiel	5
2 Wat?.....	6
2.1. Uitgangspunten	6
2.2. Uitwerking binnen het curriculum: de vakken.....	6
Vakken in de onderbouw:.....	6
Vakken in de Mavo bovenbouw:	7
Havo en Vwo bovenbouw.....	8
2.3 Structurele activiteiten	9
Activiteiten binnen het curriculum.....	9
Activiteiten buiten het curriculum	10
Het cultureel erfgoed, excursies en reizen	12
2.4 Communicatie	13
3 Inrichting organisatie en borging	14
3.1 interne organisatie	14
Governance	14
Schoolleiding VO.....	14
Teams en kunstmedewerkers.....	14
Samenwerking met de basisschool	14
Kunstenteam	15
Deskundigheidsbevordering.....	15
Inzet en budget.....	15
3.2 Evaluatie	15
Evaluatie vorige cultuurplan.....	15
Evaluatie met werkers en ouders	16
Binnen het kunstenteam	16
Evaluatie met partners	16
3.3 Samenwerking met partners	16
4 Ambities	18
4.1 Kunst en Cultuur als ontmoetingsplaats.....	18
Herziening grote producties	18
Reizigers ontmoeten lokale jongeren	18
4.2 Schoolbreed en aantrekkelijk keuzeaanbod	19
4.3 Samenwerken en samenhang.....	19
Leerlijn Kunstvakken.....	19
Samenhang Kunst en Cultuur met de overige vakken.....	19
Evenwichtig en goed onderbouwd activiteitschema.....	19
4.4 Vaardigheden medewerkers	20

Inleiding

Kunst en cultuur hebben vanuit de traditie een bijzondere plaats op de Werkplaats Kindergemeenschap. Dit Cultuurplan beschrijft het belang van Kunst en Cultuur voor ons voortgezet onderwijs, hoe we dit belang vormgeven, hoe we het borgen en welke ambities we de komende jaren daarbij nastreven. Het cultuurplan is een onderdeel van het schoolplan van de Werkplaats Kindergemeenschap 2020-2024 'Samen Werken' en draagt bij aan de ambities die daarin beschreven staan. Zo dient dit cultuurplan als richtsnoer en geweten, intern en in relatie met onze externe partners.

Jeroen Croes, rector

GEEN SCHOOL

Wat is een school? Hier staat hij niet,
dit zijn alleen de muren maar,
een onderdak met ramen om elkaar
door te bekijken en je af te vragen

wat een mens mag zijn: een smalle,
altijd bewegende lijn tussen afzijn
en aanwezigheid. Dit is geen school,
maar evenzeer veel minder als nog

zo veel meer, zoals ook leren meer is
dan hier op een ochtend binnengaan
en op een middag buiten staan, blij
en vertwijfeld tegelijk, met de rozen

in je armen en de zoenen als oorvijsen
op je wangen. Dit is geen school, het is
een samengaan van jou en mij tot wij,
een thuis dat in ons wonen blijft.

Uiteindelijk blijkt niets zo moeilijk
als het voelen van één waarheid:
alles wat je samen doet krijgt adem
en blijft staan als je het achterlaat.

Ingmar Heytze, oud-werker over de Werkplaats

1 Waarom?

1.1 Missie en visie algemeen

Kees Boeke stichtte de Werkplaats Kindergemeenschap omdat hij geloofde dat kinderen door goed onderwijs later in de maatschappij als volwassenen meer zelfvertrouwen, meer aandacht en respect voor de omgeving voor andere mensen zouden hebben. Op die manier hoopte hij zijn idealen te verwezenlijken: een vreedzame, veilige samenleving, waar mensen ongeacht afkomst, ras of levensovertuiging vreedzaam en op basis van gelijkwaardigheid samenwerken. De school zou een plek zijn waar leren een activiteit is waar hoofd, hart en handen een rol spelen. Dit streven wij nog steeds na.

De naam van de school verbindt ons met onze missie door de volgende kenmerken van het onderwijs:

- er wordt samengewerkt tussen werkers onderling en met medewerkers (in de kindergemeenschap) op basis van gelijkwaardigheid en met onderling respect
- leren en creëren, onderzoeken en nieuwsgierig zijn, het presenteren van ontdekkingen
- voortgang, nieuwe vragen en inzichten en op dit alles reflecteren vormen de kern van het onderwijs
- eigen ontwikkeling en leerstijl, het leren verantwoordelijkheid dragen en keuzes maken
- zichzelf (en anderen) leren kennen en zichzelf ontplooien zijn de kern van de individuele ontwikkeling in het kader van en als lid van de gemeenschap
- de medewerkers bieden keuzes, stimuleren en dagen uit

Samenwerken, samen leren en creëren, kenmerken het leven en werken op de Werkplaats Kindergemeenschap. We willen graag en hopen dat de ontwikkeling de volgende uitkomsten laat zien:

- zelfstandig denkende jong volwassen die zich kenmerken door eigenheid, creativiteit en solidariteit
- de jongere heeft inzicht in eigen talenten en de wijze waarop deze verder ontwikkeld kunnen worden
- de jongere heeft ruim voldoende kennis en vaardigheden om de gewenste sociale en maatschappelijke rol te kunnen ontwikkelen
- de jongere heeft inzicht in sociaal- en maatschappelijke thema's en culturele thema's met een internationale oriëntatie.

1.2 Kunst- en cultuureducatie

Naast de inherente doelen van de kunstvakken zelf willen wij meerwaarde ontleen aan kunst- en cultuureducatie voor de persoonsvorming, de socialisatie en de kwalificatie van onze werkers.

Bij de *persoonsvorming* van werkers zien wij kunst en cultuur bij uitstek als het terrein waarop elk zijn identiteit kan ontdekken en verder kan vormgeven, mede in relatie met de ander en de wereld om zich heen. Daarin is cultuur een voortdurend proces van betekenisgeving. Kunst en cultuur leveren een onmisbare bijdrage aan de sociaal-emotionele, intellectuele en fysieke ontwikkeling van (jonge) mensen en zijn een belangrijke voorwaarde zijn voor succesvol leren. Kunst en cultuur kunnen dienen als bindmiddel tussen het individu en de wereld om hem heen.

Bij de *socialisatie* willen we werkers activeren en uitdagen om de wereld te beschouwen, kritisch na te denken, zich te verwonderen, vragen te stellen, zodat zij zelfbewuste, relativerende en kritische burgers worden, met een sterk gevoel voor en inzicht in de complexiteit van cultuur. Cultuuronderwijs leert leerlingen te reflecteren op cultuur in het algemeen, op hun eigen cultuur en op de cultuur van anderen. Ze leren hoe ze hun eigen leven en wereld ervaren en hoe anderen dat doen.

Bij de *kwalificatie* draagt creativiteit bij aan een lenige geest van de werkers, waarin lesstof eigen gemaakt kan worden, nieuwe eigen ideeën kunnen ontstaan en waarmee kennis kan worden ingezet buiten de gebaande paden.

1.3 Cultuurprofiel

De Werkplaats Kindergemeenschap is Cultuurprofielschool. Door te participeren in de VCPS borgt de Werkplaats de plaats en de ontwikkeling van Kunst en Cultuur, versterkt het netwerk en stimuleert de ontwikkeling van medewerkers.

2 Wat?

In dit hoofdstuk staat beschreven welke activiteiten en vakken er binnen en buiten het verplichte curriculum op het gebied van Kunst en Cultuur een vaste plek hebben op de Werkplaats. Mocht door omstandigheden een activiteit vervallen, dan wordt deze vervangen door een activiteit van minimaal gelijke waarde voor in elk geval dezelfde groepen.

2.1. Uitgangspunten

Creativiteit, ontwikkeling en uitingen van werkers daarvan zijn op De Werkplaats vanzelfsprekend en worden daarom ook nooit 'raar' gevonden, zowel op het gebied van creatief denken als waar het om beeldend werk of om podiumactiviteiten gaat. Op dezelfde manier proberen we kunst tot onderdeel te maken van het leven van onze werkers en hun nieuwsgierigheid ervoor te wekken. In de praktijk zijn kunst en cultuur geïntegreerd in het lesprogramma maar ze vormen ook een belangrijk onderdeel van de extra-curriculaire activiteiten.

2.2. Uitwerking binnen het curriculum: de vakken

Vakken in de onderbouw:

In het reguliere programma bieden we:

- beeldend (geïntegreerd tekenen, textiel, handvaardigheid en nieuwe media)
- muziek
- drama
- koken
- techniek

De opbouw van de leerlijn komt naast de eisen voor elk van de vakken, voort uit de visie die we hebben geformuleerd op de creatieve ontwikkeling van de leerling. Door kennismaking met materialen worden kinderen in staat gesteld keuzes te maken, waardoor hun creatieve ontwikkeling wordt gestimuleerd.

De samenhang tussen de kunstvakken uit zich meer in de diversiteit van vaardigheden dan in gelijkschakeling. De werkers kunnen na drie periodes in de onderbouw kiezen in welke discipline ze zich verder willen verdiepen. Er wordt gelet op hoe vaardigheden de expressieve mogelijkheden stimuleren en 'vrijer' maken, zodat de kinderen worden geholpen *te worden wie ze zijn*.

Bij alle kunstvakken werkt men met de beeldaspect kaarten waarbij de werkers de samenhang ook daadwerkelijk zien tussen de verschillende vakken.

Zang. Met alle brugklassen participeert de Werkplaats in *vocal statements*. Er wordt een paar maanden wekelijks koorzang geoefend en samen met 600 leerlingen van andere scholen zingen we samen met internationale gasten in de grote zaal van Tivoli/Vredenburg waarbij de

gehele tribune het koor is. Het project is zowel gericht op zelfexpressie als verbinding met elkaar en de wereld.

Samenhang met andere vakken bestaat in projecten, o.a. tijdens onze tussenweken. Zie ook paragraaf 2.3.1.

Vakken in de Mavo bovenbouw:

- CKV
- Kunst Beeldend
- Kunst Muziek

CKV

Het vak ckv wordt aangeboden in mavo-3; alle werkers hebben dan wekelijks een blokuur ckv. Hier werken zij aan de hand van de kunstdisciplines: dans, film en fotografie, architectuur, beeldend, toegepaste kunst en street-art. De werkers krijgen de theorie van het onderwerp aangereikt in het eerste deel van de les, vervolgens gaan zij tijdens het tweede uur deze theorie toepassen in het praktijkdeel. Het is ons streven om alle werkers enthousiast te maken over kunst en (anders) te laten denken over kunst.

Het PTA van het vak CKV omvat o.a. een cultureel zelfportret, bij start van het programma. Hierin geven werkers een beeld van hun huidige kunst- en cultuur-ervaring en beleving. Bij de afsluiting van het lessenprogramma vertellen werkers opnieuw over hun ervaringen en belevingen bij ckv.

Tijdens het derde schooljaar zien werkers een voorstelling van een theatergroep buiten school.

Het praktijk jaar wordt ingeluid door het maken van een reportage op de jaarlijkse kunstmarkt in De Bilt, wij sluiten af met een groot open podium. Wij besteden de laatste maand van het half jaar om samen met tekenen, muziek en dans een feestelijk optreden voor elkaar te verzorgen.

Kunst Beeldend

Het eerste half jaar van leerjaar 3 hebben alle werkers twee lesuren tekenen per week. Na dit half jaar maken werkers een keuze of zij tekenen willen doen als eindexamenvak. Het tweede deel van het jaar is er een museumexcursie rondom het thema design of audiovisueel (dit is afhankelijk van wat er op dat moment te zien is in Nederland.) Alle Mavo-4 werkers gaan op excursie naar het Stedelijk Museum en Rijksmuseum in Amsterdam. Zij doen dit ter voorbereiding van het eindexamen. In het Stedelijk museum krijgen zij een rondleiding en in het Rijksmuseum doen alle werkers een opdracht.

In de bovenbouw Mavo zijn er in elk geval ook excursies naar Den Haag voor geschiedenis en economie, en naar Brussel voor economie.

Kunst Muziek

Het eerste halfjaar van leerjaar 3 hebben alle werkers twee lesuren muziek per week. Na dit half jaar maken de werkers de keuze of ze dit vak als eindexamenvak willen. Het tweede deel van het jaar gaat de groep die muziek heeft gekozen verder als eindexamengroep en werken zij toe naar het eerste SE en het derdejaars eindconcert. In het vierde jaar werkt de eindexamen groep a.d.h.v. diverse thema's en vanuit diverse invalshoeken aan het eindexamenprogramma. Als afsluiting van het vak vindt er naast het eindexamen ook een eindconcert plaats in de grote zaal voor klasgenoten, ouders en andere liefhebbers.

Mavo 4, havo 4 en 5 werken samen aan *Pronkstukken*. Een samenwerkingsproject met Tivoli/Vredenburg, waarbij de muziekwerkers samen in een paar dagen een compositie maken gebaseerd op een klassiek werk en dat zelf uitvoeren in Tivoli/Vredenburg.

Havo en Vwo bovenbouw

- CKV
- Kunst Beeldend
- Kunst Muziek

CKV

Alle werkers in het vierde leerjaar volgen – naast het CKV-programma of KCV als onderdeel van KT - het gehele jaar 'expressie'. Met de invoering van het nieuwe CKV hebben wij een schooleigen programma gemaakt uitmondend in het maken van een korte film.

CKV op de Werkplaats is een drie uren vak in de vierde klas van het Havo en Vwo. Hierin worden theorie en praktijk aan elkaar gekoppeld. De werkers krijgen een tweewekelijkse onderdompeling in een discipline van een kunstvak (muziek, drama, textiel, tekenen, audiovisueel, handvaardigheid, dans, fotografie) waar de theorie naadloos aansluit op de praktijk. De focus ligt op het maken van een korte, drie minuten, film welke de werkers in groepen van ongeveer 9 mensen het tweede halfjaar maken. Hierbij gaan zij onderzoek doen. Tenslotte wordt dit gepresenteerd op een zelf georganiseerd filmfestival. Vanaf maart krijgen de werkers een introductiecollege/workshop over het maken van een film door professionals en zij gaan in groepen werken aan cameravoering, acteren, schrijven, filmen, monteren, poster maken enzovoort.

Deze vaste middag biedt bovendien mogelijkheden tot excursies naar kunstinstellingen en musea in de buurt, een voorstelling op school halen, bezoek eigen onderbouw musical, een jazzmiddag, videoworkshops, circuslessen, samenwerkingsprojecten met de HKU.

Kunstvak Beeldend en Muziek

Reguliere expressie-uren zijn natuurlijk ook de vakken Kunst Beeldend en Kunst Muziek. De Werkplaats biedt in alle afdelingen beide vakken als eindexamenvak aan. Sinds enige jaren gaan de eindexamengroepen naar musea om kunst te kijken als onderdeel van de examen training. Het is in de bovenbouw Havo en Vwo ook mogelijk om het vak *achter de schermen* te volgen. Dit schooleigen vak is bestemd voor de werkers die twee kunstvakken in hun eindexamenpakket kiezen en is bedoeld als invulling van het overlappende theoriedeel. Het vak kenmerkt zich door in te zoomen op het productieproces. Naast theorie worden er

excursies ondernomen naar de stadsschouwburg waar met productiemedewerkers wordt meegelopen. Dit doen de werkers ook in Tivoli Vredenburg. Dit eindigt met het organiseren van het filmfestival voor de 4de klassen CKV bij ons op school.

De eindexamenwerkers in de kunstvakken worden sterk gestimuleerd om naast de verplichte onderdelen vooral ook energie te steken in de eigen creatieve en kunstzinnige ontwikkeling. Dit gebeurt o.a. door de presentatie van de praktijkonderdelen zo te organiseren dat ze voor publiek toegankelijk zijn. Dit leidt tot mooie tentoonstellingen en muziekavonden (het eindexamen open podium muziek). Inmiddels wordt jaarlijks beeldend werk gemaakt en tentoongesteld in Griftsteede, in het Griftpark, in het kader van duurzame kunst aan de hand van wisselende maatschappelijke thema's.

We stimuleren succesvol werkers te laten kiezen een creatieve vorm voor hun Profielwerkstuk (musical, film, dansvoorstelling, modereportage, fototentoonstelling). Een PWS wordt vanuit twee vakken gemaakt, waarbij het kunstvak ook het tweede vak kan zijn.

2.3 Structurele activiteiten

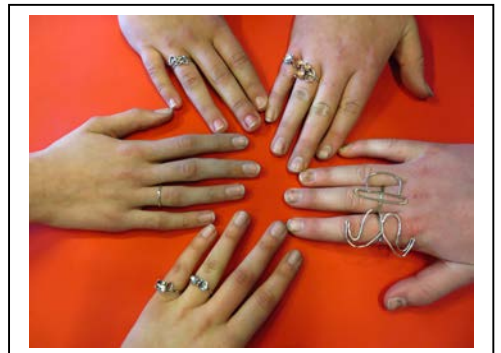
De activiteiten die de Werkplaats structureel in het programma van alle leerjaren heeft opgenomen worden veelal door de docenten zelf georganiseerd en deels in samenwerking met kunstinstellingen in de buurt en in het land. Er zijn activiteiten die binnen, buiten of binnen en buiten het curriculum worden georganiseerd. De activiteiten worden op elkaar afgestemd en gekeken wordt naar het activiteitschema van alle leerjaren. Losstaande initiatieven gaan wij overigens niet uit de weg.

Activiteiten binnen het curriculum

De kunstdagen:

Een voorbeeld van de eerstgenoemde zijn de kunstdagen. Dit zijn dagen waarop werkers voornamelijk workshops op school volgen, maar ook naar kunstinstellingen gaan of kunstenaars bezoeken.

In het tweede leerjaar wordt jaarlijks een modeshow gelopen. De kostuums worden in de lessen Textiel gemaakt. De werkers die niet meelopen met de modeshow volgen op deze dag allerlei workshops. De workshops worden gedeeltelijk door de kunstmedewerkers aangeboden en er worden workshops van buiten de school binnen gehaald. Ook in havo-3 zijn er kunstdagen rond street art en grime en in mavo-3 rond theater en film maken tijdens de tussenweken en tijdens de afsluitweek van het schooljaar zijn er kunstdagen in de bovenbouw. In Vwo 5 en Havo 3 en 4 wordt de laatste schooldag van het jaar afgesloten met workshops Stand-up comedy, graffiti, trailer maken en grimeren.

Projecten in tussenweken

Als klas 4 en hoger testenweek hebben (schoolexamens) zijn de werkers in de onderbouw bezig met projecten en gaan ze op excursie. In alle eerste klassen worden in de verschillende tussenweken danslessen gegeven. Zo maken alle werkers in die weken intensief kennis met dans. Deze lessen inspireren werkers vaak om aan de dansvoorstelling voor de onderbouw mee te gaan doen. Dit zijn ook de weken waarin de resultaten van vakoverstijgende projecten worden gepresenteerd of aan opdrachten wordt gewerkt. En er zijn workshops in het kader van bepaalde projecten. In bijlage II is een overzicht te vinden van deze projecten.

Professionele voorstellingen op school:

Naast de kunstdagen worden voor alle leerjaren voorstellingen de school binnengehaald. Werkers kunnen op basis van eigen keuze naar een voorstelling en dus ook naar de workshops, maar er is ook aanbod voor de gehele groep. Voorafgaande workshops vormen een goede introductie en toevoeging. Zie ook elders in dit document de samenwerking met partners beschreven. Het komt nogal eens voor dat oud-werkers of ouders die bij school betrokken zijn met een idee komen voor een voorstelling, omdat zij daar zelf in mee spelen of mensen kennen die dit doen. Wij faciliteren dat graag.

Nieuwe technologieën

In keuzemodules en talentontwikkelingsprogramma's worden allerlei activiteiten aangeboden:

- Werkers van onze basisschool werken samen met klas 1 onder leiding van klas 2 werkers: Zij leren programmeren en Robotica m.b.v. LEGO mindstorms, First LEGO League wedstrijd.
- Klas 1 en 2 werkers hebben Sterrenkunde (met bezoekje aan de sterrenwacht)
- Klas 3 werkers en hoger mogen programmeren m.b.v. scratch en python op de Raspberry Pi en Arduino.
- We hebben op school een 2- en 3D-printer en lasersnijder. Dit geeft ons mogelijkheden om ons aanbod uit te breiden binnen school, tot voor kort konden werkers alleen buiten school meedoen met WP talent 3D printen.
- De 3D printer wordt in het onderwijs ingepast als een mogelijkheid om een opdracht via een 3D tekenprogramma uit te werken en uiteindelijk te printen.

Literatuur en taal

De vakgroep Nederlands organiseert literatuur- en poëzieprojecten voor meerdere leerjaren zoals deelname aan Inktaap, schrijfacademie, maar ook bijvoorbeeld het symposium rondom Ida Gerhardt. Schrijvers worden uitgenodigd, werkers doen mee aan jury's voor boeken en er wordt gewerkt aan lees- en schrijfprojecten. Een aantal activiteiten is op vrijwillige basis en aan een aantal projecten wordt met een klas of heel domein gewerkt, zoals het fietshoesjes project met de brugklas, fake news in klas 5.

Activiteiten buiten het curriculum

WP-talent

Kunst en cultuur maakt ook onderdeel uit van het WP-talent programma. Tweemaal per jaar verschijnt er een digitale cursuskrant waaruit werkers kunnen kiezen uit tal van cursussen en workshops die buiten de lessen worden aangeboden en die (meestal) gericht zijn op

talentontwikkeling. Voorbeelden van creatieve en culturele cursussen zijn 'sieraden smeden van zilver', WP-tv (school-televisie-programma), workshops film en montage, stop-motion etc. Ook kunnen werkers in dit kader deelnemen aan de theaterklas; die het hele schooljaar doorloopt. Musical en dans vormen een vast onderdeel van WP talent.

De schoolmusicals

Elk jaar wordt een bovenbouwmusical opgevoerd en een theaterproductie gemaakt met tweede- en derdejaars werkers. Dit zijn eigen geschreven producties zowel wat betreft de tekst als de muziek. Er wordt ook een open dag musical gemaakt, waarbij werkers van de basisschool groep 8 en werkers uit brugklas 1 samen op de planken staan. De bovenbouwmusical wordt bovendien eenmaal per jaar in de schouwburg van Utrecht gespeeld en opgenomen in het reguliere aanbod van de schouwburg (tenminste als de mensen van de schouwburg de musical goed genoeg vinden en dat is nu al jaren op rij het geval). Oud-werkers spelen steeds een actieve rol in de begeleiding (audities, repetities, uitvoering) van de bovenbouwmusical. De ouderejaars helpen mee in het productieteam van de musical van klas 2, 3. Ook de schooleigen techniegroep is daarbij aanwezig. Hier geldt eveneens dat ouderejaars de jongerejaars helpen en opleiden.

De dansvoorstelling

Jaarlijks wordt een dansvoorstelling voorbereid. De voorstelling wordt getoond aan werkers, medewerkers en ouders, maar ook gaan we er met klassen naar toe en komen de werkers van onze basisschool kijken.

De Open Podia

Gedurende het schooljaar zijn er zogenaamde Open Podia. De voorbereidingen hiervoor worden door de werkers zelf gedaan. Ze kunnen zo nodig hulp inroepen bij verschillende medewerkers. Deze avonden staan open voor al diegenen die iets op het podium willen presenteren, zoals liedjes, sketches of dans. Een van deze avonden is bestemd voor akoestische bijdragen, een andere avond is juist gereserveerd voor bandjes. Deze avonden worden drukbezocht door uitvoerenden en publiek.

Kees Boeke dag

Een tweejaarlijks evenement. Een dag rond 25 september waarop we de verjaardag van Kees Boeke vieren met het aanbieden van workshops aan alle werkers dwars door alle leerjaren heen.

Voorstellingen bezoeken

Op de Werkplaats is een traditie (nog lang voordat het vak CKV bestond) om met groepen werkers naar voorstellingen te gaan. Utrecht is natuurlijk direct naast de deur, dus de Utrechtse theaters en theatergroepen hebben veel ervaring met de Werkplaats. Er wordt echter ook gereisd naar belangwekkende voorstellingen elders. Soms zijn dit soort uitstapjes gebonden aan vakken (ook niet-expressievakken), vaak is de inschrijving op vrijwillige basis.

De debatclub

De Werkplaats kent een debatclub. Leden oefenen hun kritisch denkvermogen en vormen zich een mening over de maatschappij. De club doet mee aan verschillende debattoernooien in Nederland en daarbuiten, zoals het Nederlands Kampioenschap, Op Weg naar het Lagerhuis en het International Model United Nations in Boedapest. Daarnaast organiseert de debatclub regelmatig activiteiten op De Werkplaats.

Het cultureel erfgoed, excursies en reizen

Zowel bij de kunstvakken als bij het vak geschiedenis wordt aandacht besteed aan ons cultureel erfgoed. Dit gebeurt zowel in de lessen als bij excursies. Excursies en reizen zijn gericht op kunst- en cultuurverrijking, maar zijn ook vakoverstijgend. Immers zowel historische aspecten als maatschappelijke, sociaaleconomische en geografische aspecten komen aan bod. De excursies en reizen worden voorbereid in een serie lessen.

Excursies binnen Nederland

In klas 1 wordt Utrecht bezocht en wordt vooral stilgestaan bij de Middeleeuwen. Een deel van excursie is gericht op zelf ontdekken en zelf verband leggen met hetgeen in de lessen besproken is, een deel wordt in de vorm van een rondleiding gedaan.

In klas 2 is er een soortgelijke excursie naar Amsterdam, waarbij de nadruk ligt op de Gouden Eeuw, de VOC en de Reformatie.

In hogere jaren vinden dergelijke excursies gerelateerd aan vak programma's plaats. Bijvoorbeeld in het kader van de staatsinrichting (Den Haag) of geschiedenis (de bezettingstijd en Amsterdam) of wanneer er belangwekkende tentoonstellingen zijn van kunsthistorische aard.

Voor de werkers die kunst algemeen in hun pakket hebben reguliere excursies naar Amsterdam (Rijksmuseum, Stedelijk Museum en keuzeprogramma w.o. fotomusea en van Gogh) en Den Haag (Mauritshuis, Gemeentemuseum, Panorama Mesdag).

Er is een excursie vanuit het vak aardrijkskunde waarbij werkers uit leerjaar 3 Havo en resten van het cultuurlandschap in de omgeving leren kennen. Dit is opgezet in samenwerking met Erfgoed Utrecht.

Cultuur en cultuurverschillen komen aan bod bij de verschillende projecten rondom levensbeschouwing. Werkers bezoeken een kerk, een synagoge en een moskee. Het thema "wij in de wereld" geven we op verschillende manier vorm. Door projecten met vluchtelingen, door een uitwisseling met de Internationale Schakelklas Utrecht, via het landen project, goede doelenacties, veldwerk, thema's binnen het gezonde schoolprogramma.

Excursies en reizen buiten Nederland:

Steeds meer is de Werkplaats gericht op de toekomst van Nederland binnen Europa. De buitenlandse reizen zijn gericht op de Europese cultuur. De Werkplaats neemt deel aan verschillende initiatieven op het gebied van "Europa". De Werkplaats neemt deel aan het Model European Parliament: in de provincie Utrecht voor de provinciale ronde, in Den Haag voor de landelijke ronde en in een Europese hoofdstad voor de Europese ronde.

Budapest:

Werkers gaan in het kader van MUN, Model United Nations naar Budapest. Leerlingen uit verschillende landen gaan samen in hun gastland een oplossing voor een wereldprobleem proberen te vinden. Iedere groep leerlingen vertegenwoordigt een land. Ze maken en houden speeches, gaan stemmen. Het is leerzaam en leuk, de werkers leren de stad en andere Europese leerlingen kennen.

Straatsburg:

Om het jaar gaan we met een groep van ongeveer 24 werkers (uit teams 2,5 en 6) en een aantal medewerkers, naar Straatsburg voor een educatief en cultureel programma. Euroscola in Straatsburg is een evenement om te leren over de Europese integratie door het zelf te ervaren. Scholieren van de 28 EU-lidstaten zijn geselecteerd om voor een dag een lid van het Europees Parlement te worden in het Parlement in Straatsburg. Zij nemen het woord in de plenaire vergadering en de commissie sessies om te debatteren en te stemmen over de resoluties en over actuele zaken. Ook beoefenen zij hun Engelse of Franse taalvaardigheid en ontmoeten zij andere scholieren uit heel Europa. Docenten hebben ook de mogelijkheid om met hun collega's uit te wisselen over hun eigen klas praktijken en ervaringen. In de stad worden natuurlijk ook de highlights bezocht en lekker gegeten.

Klas 3 en 4

Münster, Keulen, Xanten voor de vakken Duits en Grieks en Latijn
Brussel voor Frans, economie, geschiedenis, aardrijkskunde

Examenklassen

Rome, Praag, Berlijn, de Harz en Polen, Mimizan en Barcelona.

Tijdens deze excursies en reizen worden er opdrachten gemaakt en presentaties gehouden die te maken hebben met het kunst- en cultuuraanbod in deze plaatsen.

2.4 Communicatie

Over zaken die met kunst en cultuur te maken hebben informeren we werkers, medewerkers, ouders en derden op verschillende manieren:

- Werkers worden via de weekberichten en mail op de hoogte gebracht.
- Medewerkers ontvangen weekberichten van de teams en het infobulletin voor alle medewerkers.
- Ouders ontvangen nieuwsbrieven per periode, naast een mailing rond het tijdstip waarop bepaalde activiteiten plaatsvinden. In de WP-krant staan ieder telkens artikelen die over kunst en cultuur gaan.

Op onze website is algemene informatie te vinden over onze cultuur- en kunstactiviteiten.

3 Inrichting organisatie en borging

Dit cultuurplan maakt deel uit van het schoolplan 2020-2024 van de Werkplaats Kindergemeenschap.

3.1 interne organisatie

Governance

Sinds 1 september 2019 is de Werkplaats Kindergemeenschap overgegaan op een nieuw bestuursmodel. Er is een eenkoppig college van bestuur waar intern toezicht op wordt gehouden door een Raad van Toezicht (RvT). Binnen de RvT heeft een lid als aandachtsgebied cultuur. De bestuurder is tevens rector van het VO.

Schoolleiding VO

Binnen de schoolleiding is de rector portefeuillehouder cultuur. De cultuurcoördinator heeft een belangrijke positie binnen de school en heeft een ruim mandaat bij het vormgeven aan het cultuurbeleid, gevoed door en samen met de kunstmedewerkers. De cultuurcoördinator en de rector overleggen regelmatig. Zij houden de visie en doelen in het oog en overleggen over te volgen stappen om verder te komen met het kunstprogramma en de ontwikkeling op het gebied van kunst en cultuur binnen school.

De cultuurcoördinator heeft als taken:

- Aansturing kunstenteam op het gebied van ontwikkelingen
- Beleidsplan voorbereiden en uitvoering monitoren
- Coördinatie van activiteiten
- Cultuurkaart, uitgaven beheren
- Publicatie informatie
- Contacten onderhouden en netwerken versterken
- Advisering schoolleiding

Teams en kunstmedewerkers

De Werkplaats heeft gekozen voor een indeling rondom groepen werkers. Teams van 6 tot 10 klassen hebben in het gebouw een eigen domein en krijgen les en begeleiding van een vast team van medewerkers. De teamindeling brengt vertrouwdsheid en eigenaarschap voor werkers en medewerkers en het faciliteert de samenwerking sterk. Elk team heeft in principe een eigen kunst-medewerker, welke ook mentor is in het eigen team. Elk team wordt geleid door een teamleider, die ook lid is van de gehele schoolleiding.

Samenwerking met de basisschool

Er is samenwerking met onze eigen basisschool rondom kunst en cultuur. Ook op de basisschool nemen kunst en cultuur een voorname plaats in. De scholen houden elkaar op de hoogte van de activiteiten, bieden elkaar daarbij hulp en organiseren gezamenlijke activiteiten. Een vast onderdeel is de minimusical die werkers groep 8 samen met brugklaswerkers maken over de overstap van basisschool naar het middelbaar.

Kunstenteam

De medewerkers van de kunstvakken vormen samen één vakgroep. Elk van de zeven schoolteams heeft een kunstmedewerker als lid. Zij hebben als taken:

- Informatie doorgeven, zaken bewaken die voor de kunstactiviteiten van belang zijn.
- Kunstactiviteiten organiseren, eventueel samen met andere vakken
- Aanbod van kunst en cultuur in de eigen teamprogramma's bewaken
- Werkers in het team informeren en activeren voor activiteiten
- Ideeën uit het team verzamelen

Deskundigheidsbevordering

De kunstmedewerkers volgen op het gebied van film, fotografie, nieuwe media, nieuwe technieken en interdisciplinair werken. De Werkplaats stimuleert het bijwonen van conferenties en bijeenkomsten van de HKU en VCPS bevordert deskundigheid. Vakgroepen of medewerkers die een scholing willen volgen, vragen dit aan bij de schoolleiding.

Inzet en budget

Naast de reguliere personele uitgaven aan de kunstvakken, zet de school jaarlijks ongeveer 1,5 FTE aan begeleiding en coördinatie door medewerkers van culturele- en kunst-activiteiten. De cultuurcoördinator beheert het budget van de culturele activiteiten waar vaste bedragen per werker worden gebruikt. In de meerjarenbegroting houden we 191.000 euro aan als jaarlijks budget voor alle bijzondere activiteiten. De school gebruikt voor de financiering hiervan zowel overheidsinkomsten als vrijwillige ouderbijdragen. Vanuit de ouderraad wordt er bovendien extra bijgedragen aan moderne materiële voorzieningen voor Kunst en Cultuureducatie.

3.2 Evaluatie

Met de verschillende stakeholders evalueren we de inzet en resultaten rondom kunst en cultuur. Doordat dit cultuurplan deel uit maakt van het schoolplan valt het onder de jaarlijkse evaluatie van de directie, bestuur en raad van toezicht. Zie ook het kopje 'Governance'.

Evaluatie vorige cultuurplan

De doelen uit het vorige cultuurplan zijn behaald:

- De vakken tekenen, textiel en handvaardigheid zijn samengevoegd tot het vak Beeldend Vorming.
- De nieuwe media zijn een gewoon en veelgebruikt onderdeel geworden van het vak Beeldende Vorming
- Het vernieuwde CKV heeft geleid tot een nieuw vrijdagmiddagblok voor de werkers, waarin zij in een carrouselvorm les en begeleiding krijgen.
- Binnen het vernieuwde CKV wordt gewerkt met een gezamenlijk beoordelingssysteem.
- Het materiaal/gereedschap is uitgebreid met o.a. een nieuwe 3d-printer en een lasercutter.
- De samenwerking binnen het kunstenteam krijgt meer ruimte en aandacht.
- De samenwerking met VCPS-Ut heeft o.a. geleid tot een promotiefilmpje.

- De samenwerking met het regionale netwerk van VCPS-scholen is sterk en de WP participeert daarin actief.

Evaluatie met werkers en ouders

Ieder jaar wordt een enquête rond kwaliteitszorg gehouden onder werkers en ouders. De mening over het aanbod van activiteiten is een van de onderwerpen. Ouders en werkers tonen zich tevreden met het aanbod, met een kanttekening voor het reizenaanbod in de mavo, waar de werkers graag meer keuze zouden willen.

Daarnaast wordt gesproken met de klankbordgroep ouders, een afvaardiging van ouders van alle klassen en met de klankbordgroep van werkers, een afvaardiging van werkers per klas. Ouders ervaren het cultuurprogramma als meerwaarde en de werkers zijn zich bewust van de aandacht die we besteden aan kunst en cultuur.

Binnen het kunstenteam

Tijdens vakgroep vergaderingen wordt geëvalueerd. De agenda en vervolgens de notulen worden vastgesteld en bewaard in de map onderwijsontwikkeling: kunst en cultuur, op SharePoint. Op deze manier houden we de lijnen vast.

Evaluatie met partners

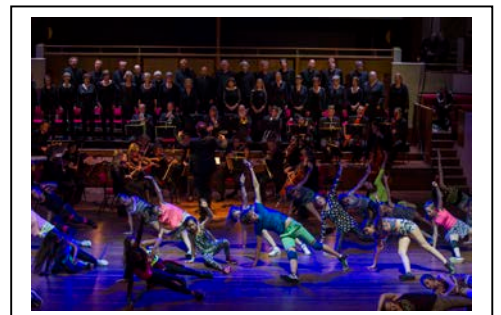
Evaluatie met de externe partners doen we mondeling. In ieder geval met de vaste partners bespreken we hoe we elkaar verder kunnen brengen. We maken afspraken en lopen deze na. We krijgen terug dat de partners het prettig vinden om met de Werkplaats samen te werken, omdat wij ons zo flexibel opstellen en omdat er zoveel mogelijk is op school, zoals bijvoorbeeld een try-out, een gesprek met werkers over thema's die de theatergroepen willen ontwikkelen. Bovendien vinden ze onze werkers een fijn publiek.

Lastig is de afstemming van voorstellingen en data. Partners willen graag voor de zomer plannings rond hebben voor het schooljaar daarna, maar dan zijn onze roosters nog niet bekend en we moeten rekening houden met groepen, tijdstippen en het jaarrooster.

3.3 Samenwerking met partners

Met een aantal theatergroepen, het filmfestival en met de stadsschouwburg Utrecht hebben we structureel contact. Met verschillende theatergroepen hebben we regelmatig projecten en subsidies samen aangevraagd. Onze werkers werken regelmatig mee aan verschillende projecten, try-outs en meegedacht bij de ontwikkeling van nieuwe voorstellingen.

Groepen waar we direct contact mee hebben en die naast voorstellingen ook workshops geven op school zijn "Op Sterk Water", "Klapstoel" en verteller en zanger Fons Boer. Met "Theatergroep Dox" doen we gezamenlijke projecten en zij komen jaarlijks met voorstellingen op school. We werken samen met de Utrechtse Stadsschouwburg, in de schouwburg en voor een deel ook op school tijdens schooltijd. Op deze manier kunnen onze werkers direct contact maken met groepen als de Toneelmakerij, NT Jong en Maas. Ook met het Nederlands Filmfestival onderhouden we een warme band.

Jaarlijks maken zo'n honderd werkers korte films in het kader van het Large-programma, die vervolgens meedingen naar Junior kalveren. Werkers van de Werkplaats doen mee aan zowel het NFFS als het NFS. In onze gemeenschap zijn nogal wat oud-werkers actief in het filmvak en komen af en toe een film introduceren, of een workshop geven.

Jeugdtheatergroep Masquerade uit Bilthoven verzorgt regelmatig een voorstelling. *Vocal Statements* is een vocaal project waar vanuit een actueel maatschappelijk thema alle eerste klas leerlingen zingen en toewerken naar een eindpresentatie. *Pronkstukken* met Tivoli Vredenburg voor de examenwerkers muziek van mavo, havo en vwo.

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht:

We hebben een samenwerkingsovereenkomst met de HKU. Samen met vijf andere VCPScholen in de regio is een strategisch partnerschap gesloten, waarin tweemaal per jaar een werkconferentie wordt georganiseerd voor docenten van scholen en HKU en portefeuillehouders kunst en cultuur. Dat partnerschap versterkt de band tussen de regionale cultuurprofiel scholen en leidt tot nieuwe initiatieven. We krijgen stagiaires, werken samen middels scholing, professionalisering en onderzoek. Jaarlijks werken we samen rond interdisciplinaire stages waarbij studenten projecten organiseren of onderzoek doen.

Netwerk:

Blij zijn wij met het onderlinge contact met de cultuur coördinatoren van de cultuurprofiel scholen X11¹, Amadeus Lyceum, Oosterlicht College, Cals College en Lek en Linge. Inmiddels behoren Vathorst college en Gerrit Rietveld College ook tot ons regionale netwerk. Wij overleggen, geven elkaar ondersteuning, brainstormen over zaken die spelen op school en werken samen aan ontwikkeling van kunst en cultuur op onze scholen. Daarnaast hebben wij in januari 2019 het filmpje Kies voor Kunst gelanceerd. Een initiatief van Lek en Linge, Amadeus, Oosterlicht, Cals en Werkplaats.

¹ X11 is onlangs gestopt als VCPS-lid maar de contacten met deze cultuurrijke school zijn nauw gebleven

4 Ambities

Het visitatieteam van de VCPS gaf bij vierjaarlijkse audit in de herfst van 2019 te kennen dat zij ervan overtuigd zijn dat *de WP in al zijn voegen een cultuurprofielschool is, gefundeerd op een rijke traditie*. De VCPS vraagt het toekomstperspectief dat de Werkplaats heeft voor de verdere ontwikkeling van het cultuurprofiel vast te leggen in het cultuurplan. Parallel met het schrijven van dit cultuurplan wordt het gehele schoolplan van de Werkplaats Kindergemeenschap ontworpen². Het cultuurplan, in het bijzonder de hieronder geformuleerde ambities dragen bij aan deze beoogde ambities van het schoolplan: versterking van de ontmoetingen van werkers, versterking van de positie van de Mavo-werkers, bredere deelname aan het keuzeaanbod en versterking van de samenwerking van medewerkers.

4.1 Kunst en Cultuur als ontmoetingsplaats

In de maatschappij is in afnemende mate contact tussen verschillende groepen. Deze verwijdering is o.a. zichtbaar langs sociaaleconomische, geografische en levensbeschouwelijke lijnen. Ook binnen de Werkplaats zijn zulke scheidingen zichtbaar, met name in de bovenbouw, waar contact tussen werkers van de afdelingen Mavo, Havo en Vwo niet meer vanzelfsprekend is. De Werkplaats heeft de ambitie daar tegenwicht aan te bieden door de ontmoeting tussen verschillende groepen, binnen en buiten de Werkplaats te organiseren en te versterken. Kunst en cultuur zullen daarbij een belangrijke rol innemen: die van *ontmoetingsplaats*. Daartoe zullen we de wijze waarop we grote producties maken wijzigen, het keuze-aanbod anders gaan aanbieden en onze reisprogramma's aanpassen.

Herziening grote producties

De jaarlijkse muziek, dans en theaterproducties zullen op zo gereorganiseerd worden dat *alle werkers* na het tweede leerjaar – dus na de interne determinatie – tenminste *eenmaal* in een grote productie gemixt zullen participeren. Hierbij gaat het om producties waarin niet alleen op het podium wordt geparticipeerd, maar ook in de productie zoals techniek, kostumering, grime, organisatie, publiciteit etc. Op deze manier willen wij bereiken dat de werkers van verschillende niveaus elkaar in samenwerking ontmoeten en mede vanuit die ontmoetingen vriendschappen aangaan en onderhouden. Ook willen we bereiken dat de participatie van het aantal Mavo-werkers in de extra-curriculair gemaakte jaarlijkse grote productie vergroot. We hopen dat de drempel voor hen verlaagd wordt, wanneer zij eerder al een keer hebben meegedaan.

Reizigers ontmoeten lokale jongeren

De Werkplaats gebruikt voor de leerlijn burgerschapsvorming de Europese burgerschapsvaardigheden. Deze komen ook in de reizenprogramma's aan bod en we willen daarbinnen ook ontmoetingen organiseren. In elk reisprogramma wordt daarom de komende jaren ingebouwd dat onze werkers tijdens en/of voorafgaand aan het verblijf contact maken met lokale jongeren/scholieren.

² Ten tijde van vaststelling van dit cultuurplan – december 2019 – wordt nog aan het schoolplan gewerkt voor de hele stichting gewerkt. De in dit hoofdstuk genoemde schoolambities zijn nog niet ingestemd/vastgesteld door de MR-en de GMR en de RvT. Het ligt in de planning dit proces afgerond te hebben in februari 2020.

4.2 Schoolbreed en aantrekkelijk keuzeaanbod

In de structuur van de Werkplaats nemen teams een belangrijke plaats in. De teams zijn ingericht rondom twee of drie leerjaren en bieden werkers en medewerkers een veilige en prettige werkplaats. Zonder dit principe te willen aantasten willen we in de manier van roostering meer mogelijkheden inbouwen waar werkers samen kunnen werken met werkers uit andere teams. Deze ambitie komt zowel voort uit de wens om meer ontmoeting te faciliteren als uit de wens om het aanbod van (les-)activiteiten te bundelen, gericht op werkers met vergelijkbare begeleidingsbehoefte.

Het herontwerp van het rooster is een ingewikkelde operatie, waar veel belangen samenkomen. Het ligt in de verwachting dat er in de teamroosters een of enkele keuzeblokken worden opgenomen die gelijktijdig met de hele school en/of enkele andere teams vallen.

In de keuzeblokken willen we (een deel van) het extra-curriculaire programma gaan aanbieden, waaronder ook die van Kunst en Cultuur. Door de facultatieve programma's (deels) binnen schooltijd aan te bieden willen we het voor een bredere groep werkers aantrekkelijker maken eraan deel te nemen.

4.3 Samenwerken en samenhang

In de organisatie van de Werkplaats krijgen de vakgroepen meer ontwikkelruimte om samen te werken. Zo kunnen zij werken aan de verbetering in de leerlijnen en meer samenwerken met andere vakgroepen. Het weekrooster is om deze reden aangepast en is er meer overlegtijd voor de vakgroepen en voor werkgroepen. Elke groep heeft een vaste werkplek in een van de domeinen en een eigen contactpersoon in de schoolleiding.

Leerlijn Kunstvakken

Voor de leerlijn van de kunstvakken wordt curriculum.nu als vertrekpunt gebruikt om verdere samenhang in het programma te krijgen. In de leerlijn van de kunstvakken willen we nog meer de nieuwe technieken, zoals de laser-cutter, gebruiken. We willen opdrachten vernieuwen, zodat ze meer maatschappelijke relevantie kennen. Ieder leerjaar heeft minimaal 1 opdracht waarbij verbinding met de maatschappij is gelegd. Ook willen we de werkers beter voorbereiden op de kunstvakken in de bovenbouw. Onze voorlichting voor onze vakken willen we verbeteren.

Samenhang Kunst en Cultuur met de overige vakken

We willen dat de overige vakgroepen en hun medewerkers zich bewust zijn van de cultuur binnen hun vak en we willen de samenwerking tussen de vakken een nieuwe impuls geven. In 2020 inventariseren we wat iedere vakgroep op het gebied van cultuur doet. Creatieve werkvormen worden al veelvuldig bij menig vak ingezet. Ook hier zoeken we naar de bewustwording daarvan. We gaan in de onderbouw ons schema vak samenwerking tegen het licht houden: evalueren op doel en inhoud en bijstellen waar nodig.

Evenwichtig en goed onderbouwd activiteitschema

We willen dat alle werkers in aanraking komen met kunst en cultuur en daar richten we ons programma op in. Daartoe willen we alle activiteiten met cultuurcomponenten per jaar bekijken en evalueren. We willen de activiteiten en kunstprojecten die terugkeren zoals DOX

en Theater Utrecht Outsiders thematisch of inhoudelijk verbinden met het curriculum van de gezonde schooluren, mentoraat en/of vaklessen.

Doel is een evenwichtig schema met vaste activiteiten met een omschreven doel en evaluatie. Duidelijk moet zijn wat werkers leren en kunnen en dit opnemen in hun persoonlijk portfolio. Hierin zit een onderdeel reflectie op vaardigheden. Dit portfolio start in de onderbouw.

4.4 Vaardigheden medewerkers

Binnen het schoolplan is de ambitie vast te leggen welke vaardigheden en kennis van een onderwijsgevende medewerker van de Werkplaats worden verwacht. Dit document dient richting te geven bij de werving en aanname van medewerkers en geeft richting aan het interne scholingsprogramma, zoals bijvoorbeeld rondom mentoraat en de begeleiding startende docenten. Dit profiel zal in elk geval ook beschrijven dat wij verwachten dat medewerkers aandacht voor en affiniteit met kunst en cultuur moeten hebben.